

derpå, hvad endera före eller under äktenskapet ärft eller förut förvärfvt; såvida makarne icke genom äktenskapsförord annorlunda besluta.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1872.

Joh. Jonson,
från Skaraborgs län.

N:o 182.

Af Herr C. E. Hjelm: Om utfärdande af föreskrifter rörande underhåll af byvägar.

Vid sidan af de nyare, mera fullkomliga kommunikationerna samt lands- och häradsvägarne, hvilka till följd af bestämda, strängt tillämpde och öfvervakade föreskrifter *väl* underhållas, finnes ett annat slag, numera äfven allmänna vägar, hvilka i det närmaste äro af lagstiftningen förbisedda, och äfven af dem, som hafva åliggande att dem underhålla; hvarför de ock — till öks förstörande, till tids förödande och icke så alldeles sällan till menniskolifs förspillande, genom att läkarevård och medicin icke kan inom rätt tid anskaffas — ofta, på många ställen alltid, äro i det närmaste ofarbara. Dessa äro de så kallade »byavägarne», hvilka numera icke äro att anse såsom enskilda, utan såsom allmänna, samt böra såsom sådana, då de äro utfartsvägar för en större eller mindre menighet, efter behof underhållas och derutinnan öfvervakas.

I hela riket utgör byavägarne flera tusende mil, och många hundra tusen af landets bebyggare hafva *endast* genom dem utfart till platser med bättre ordnade kommunikationer; blott inom den församling jag tillhör finnas byavägar sammanlagdt till cirka 35 mils längd, genom hvilka omkring 7,000 personer hafva sin enda samfärdsel med kustplatserna och hvarpå

ärligen i djup gytta samt nedplöjda hjulspår med oupphörliga gropar framsläpas många tusende tunga lass, och sådant är förhållandet i många delar af riket. Det synes sålunda vara hög tid, att lagstiftningen något *närmare* bestämmer, huru berörda vägar skola underhållas, samt *föreskrifver* att fullgörandet af underhållspligten blifver behörigen öfvervakad. I allmänna lagen finnes derom icke något stadgande, men i Kongl. resolutionen af den 8 Januari 1735 heter det väl: »de så kallade byavägarne skola endast underhållas af dem, som sig deraf betjena, så att landet dermed icke för en eller annans beqvämlighet besväräs»; och Kongl. brefvet af den 17 April samt Kammar-kollegii kungörelse af den 9 Maj 1828 föreskrifva att tvister rörande anläggning och underhåll af utfartsvägar från by eller annan lägenhet skola af domstolarne upptagas och afgöras. Med denna ofullständiga bestämmelse, är det helt naturligt att de år efter annat allt hårdare anlidade by- eller utfartsvägarne förblifva opåfyllda och sålunda till sist ofarbara, ty med detta: »skola underhållas af dem, som sig deraf betjena», följer icke att någon myndighet är ålagdt eller makt lemnad öfvervaka att de verkligen underhållas. Vanligen är också förhållandet sådant, att, då en vill sätta en sådan väg i farbart skick, säga tio nej; och om på byastämman några fatta beslut i sådan syftning, är det icke bindande för andra än dem, som underskrifva beslutet och hvilket alltid en del undandraga sig; eller om, i lyckligaste fall, en by skulle någorlunda enligt fatta sitt beslut för lagning, stannar en annan vid samma väg liggande by, vid motsatt beslut; hvarpå följa kostsamma besvärsskrifvelser eller ansökningar hos Konungens Befallningshafvande, till intet gagnande syneförrättningar samt inbördes split — och vägen förblifver som han var.

Under en tid, då det blott var en eller annan bonde, som hade sin utfart till kyrkan på sådan väg, då samfärdsein var ringa och framforslingen af egentliga foror icke ifrågakom på byavägar, — då kunde möjligen föreskriften i berörda Kongl. resolution vara på sitt ställe, men under de 137 år, som den varit gällande, har odlingen och brukningsdelarnes antal jemte folkstocken mångdubblats, behofven blifvit helt annorlunda, och en lätt samfärdsel genom de medel, som stå de olika orterna till buds, har för alla blifvit ett oafvisligt behof. Numera bo på många ställen tusentals personer utefter en och samma byaväg, hvilken icke sällan är 3 till 10 mil lång. Genom att lagstiftningen icke ålagt eller bemyndigat någon att vaka öfver, huru de underhållas, äro dessa vägar till stor del en verklig plåga för människor och dragare, ja ofta en tortyr, hvilken icke så alldeles sällan haft döden till följd, och genom den, emot om de vore ordentligt underhållna, stora tidsförlust och slitningar af ökar, som de förorsaka, sådana de nu vanligast äro, föranleda de till långt större utgifter än

hvad ett ordentligt underhåll skulle kosta, hvarför jag på grund af det anförda får föreslå,

att Riksdagen för sin del beslutar, att byaväg skall för dess underhåll indelas på de hemman, verk och lägenheter, som sig deraf begagna; att egendomarnes uppskattningsvärden skola utgöra delningsgrunden; och att vägarne årligen afsynas på sätt för de allmänna vägarne finnes stadgadt.

Stockholm den 27 Januari 1872.

C. E. Hjelm.

N:o 183.

Af Herr C. E. Hjelm: Angående tillägg i 9 § 2 mom. af Kongl. förordningen den 6 Augusti 1864 angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring.

Under förra lagtima riksdagen väckte jag förslag om förändring uti bestämmelsen för afgäldens pröfning och stadfästelse vid jordafsöndringar inom de nordligare länen. Detta förslag kom icke under pröfning inom då varande Lag-Utskott, men då behovet af den föreslagna förändringen ännu förefinnes och ger sig allt mera tillkänna genom den lösa befolkningens ständiga tillväxt och de pågående arbetarerörelserna, får jag densamma förnya.

I förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring af den 6 Augusti 1864 föreskrifves uti 9 § 2 mom.: »Afhandling rörande jordafsöndring skall ingifvas till Vår Befallningshafvande, som har att tillse, huruvida den i afseende å afsöndringens storlek är med denna förordning öfverensstämmande, samt pröfva den öfverenskomna afgälden och densamma, der den befinnes tillräcklig, fastställa, i annat fall högre lämplig afgift bestämma».